

TARTALOM:

A Fő út	1
SZAKÁLL Lászlóné Körmendy iskolaigazgató.....	2
Válogatás az MTI két világ- háború közötti dunakeszi híreiből	4
LŐRINCZ Róbert A Magyar Lovaregylet duna- keszi-alagi dokumentumai 1. rész: A református egyházzal kapcsolatos iratok	6
DULÓ Károly Harmadik típusú találkozások....	9

SZÁMUNK SZERZŐI:

DULÓ Károly – filmrendező
LŐRINCZ Róbert – könyvtáros
SZAKÁLL Lászlóné – ny. iskola-
igazgató, Dunakeszi díszpolgára

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI
SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban
Alapító szerkesztők:
Csoma Attila és Lőrincz Róbert
Felelős szerkesztő:
Lőrincz Róbert
Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár
Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.
Felelős kiadó: Csonka Mária
Nyomdai előkészítés:
Preysing Frigyes
Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,
Budapest, Gyöngyösi u. 87-89.
ISSN 1789-9230

A lap megjelenését támogatja
Dunakeszi Város Önkormányzata

A lapszám 1-5. oldalán szereplő fotók,
valamint a 7. oldalon látható képeslap
a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény,
a 6-12 oldalon található képek a
Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár tulaj-
donát képezik.

SZAKÁLL LÁSZLÓNÉ
Körmendy iskolaigazgató

2012 októberében a Bárdos Lajos Általános Iskolában emléktábla állításával emlékezünk meg Körmendy (Krusoczký) Lajosról, az iskola első igazgatójáról.

Dunakeszi Gyártelep területét a MÁV a 20. század elején, 1910-ben vette meg a dunakeszi gazdától vasúti kocsik építése, javítása és a műhelyben dolgozó szakmunkások családjainak letelepítése, lakótelep kialakítása céljából. Az építkezés az I. világháborúban ugyan lelassult, de 1915-ben már állt a főműhely bejárata, a mai VOKE József Attila Művelődési Központ nagy része (Munkásotthon néven), az igazgatósági- és még 2-3 épület. Utóbbiakat 1918-ig hadikórházként használták.

Az 1919-20-as években, a nagy Magyarország területének ország-szabdálása idején, a Munkásotthonban és az ipari vágányokon álló vagonokban menekült családokat helyeztek el. A szomorú sorsú gyermekeket a szintén menekült Kocsner (Szilvágyi) Róbert tanár, majd felesége Kocsner Róbertné és Máthé Jánosné tanítónők „fogták össze” és tanították. Az oktatás kezdetben a műhely területén egy helyiségben folyt, rövid idő után a Munkásotthon egyik kisebb termét, a mai Vörös terem használták. Ezek voltak a mai Bárdos Lajos Általános Iskola működésének kezdetei, ezért tekintjük az intézmény alapítási évének 1920-at.

A főműhely és a lakótelep további építése hamarosan szükségessé vált. A tanulói létszám is egyre nőtt. A MÁV 1923-ban helyezte ide Körmendy (akkor még Krusoczký) Lajos kántortanítót. Körmendy 120 éve, 1892. október 2-án, Budapesten született. Kántortanítói oklevelét az Eperjesi Görög katolikus Tanítóképző Intézetben szerezte. Tanítói pályáját a horvátországi Magyar Királyi Államvasutak észéki elemi iskolájában kezdte. 1915-ben, az I. világháborúban behívták katonai szolgálatra. Orosz fogságba került, ahonnan 1918 telén szabadult. Hazatérése után a Keleti pályaudvaron teljesített szolgálatot. Tanári végzettségét figyelembe véve a MÁV 1923 szeptemberében Dunakeszi MÁV telepre helyezte, ahol a fent említett két tanítónóval tanított. 1924-ben a Kocsner Róbert tanár megbízott igazgatósága alatt működő fiók polgári iskola megszűnt. Az elemi iskola áttérhetett a csak délelőtti tanításra. 1924 szeptemberétől a MÁV Krusoczký Lajost 32 évesen kinevezte az iskola igazgatójának. A tanulói létszám ekkor 97 fő volt.

1926-ban Lányi Ferenc főmérnök vezetésével megindult a termelés a főműhelyben. Ezzel egy időben Lányi elnökletével indult a nagyszerű eredményeket hozó kulturális és sportegyesület. Lányi mindvégig támogatta a Krusoczký vezette iskola működését is. A tanítási terem vásár- és ünnepnapokon szentmise színterévé változott. Az egyházzenei szolgálatot Krusoczký – a Gyártelep kinevezett kántoraként – haláláig (1951-ig) végezte.

A három tantermes, minden akkori igényt kielégítő MÁV Elemi Iskola épületét 1928 szeptemberében adták át, melyben az 1-3 osztály kapott elhelyezést. A magasabb évfolyamok tanulói a községi katolikus elemi iskolába jártak. Az iskolaépület alagsorában iskolakápolnát rendeztek be, ahol minden reggel ½ 8-kor szentmisével kezdődött a nap a kántorigazgató, a tanítók és a tanulók részvételével.

Krusoczký Lajos igazgatói és osztálytanítói munkája mellett aktívan részt vett a lakótelep közéletében. A szülőkkel kiváló kapcsolatot tartott. A tanulókkal részt vállalt a Magyarság Dal- és Önképző Egyesület gyakori programjaiban. Gyermekkorust vezetett, tanulóival jeleneteket, táncokat taníttatott be. A

Krusoczký Lajos, igazgatói kinevezésekor

A MÁV Elemi Iskola épülete 1928-ban

telepen, az Iskola sétányon lakott családjával, tanítónő feleségével (aki kézimunkát tanított 1928-tól) valamint fiával és Márta leányával (később Földi Sándorné). A telep családjai bizalommal fordulhattak hozzá, készségesen intézte ügyeik adminisztrációs részét is. Fegyelmezett, pontos, rendszerető, szeretetteljes, emberséges egyéniségére emlékeztek volt tanítványai és leánya. Igazi pedagógusnak ismerték. 1929-ben megszerezte polgári iskolai tanári diplomáját magyar-történelem szakon. A helyi társulati polgári iskolában is tanított a 30-as években.

A téli és nyári szünetet utazással töltötte. MÁV-os voltát kihasználva Európát igen takarékosan utazta be. Odafigyelt tanulóinak tehetséggondozására, szabadidejük hasznos eltöltésére is. Támogatta, segítette a 109. számú Magyarság Cser-

készcsapatát. Szorgalmazta az alsós tanulók farkaskölyökké válását. A 13 éves fiúk leventévé válásában mint parancsnok vállalt részt.

Élvezte a MÁV vezetőségének tiszteletét, megbecsülését. Viszonzásul végezte a Vasutas Árvaházi alapítvány könyvelését, valamint Budapesten vezette a MÁV 10.000 kötetes könyvtárát. A 30-as évek elvárása következtében nevét Körmenyire változtatta. Német és orosz nyelven is jól beszélt. Orosz nyelvtudását 1945-ben jól hasznosította a telep lakossága érdekében. Az ez évben istállóként használt iskolaépület rendbetételében is komoly érdeme volt. 1946-ban 22 évi iskolavezetés után nyugdíjazták. Egyházi szolgálatát az 1944-ben felépült Jézus Szíve templomban folytatta. 1951-ben, 58 éves korában hirtelen szívroham vitte el az élők sorából. Sírja a dunakeszi kegyeleti temetőben található.

Körmeny (Krusoczky) Lajos

Körmeny Lajos igazgató úr egyéniségét, pedagógusi értékeit 1977-ben a volt tanítványok és leánya írásos visszaemlékezéseiből ismertük meg. Az utódok az emléktábla állítással is megköszönik Körmeny Lajosnak, hogy Dunakeszi város Bárdos Lajos nevét viselő iskolájának értékeit megalapozta, amire évtizedek alatt építhettek, építhetnek a jelen és a jövő pedagógusai, tanulói.

Elsőáldozók a MÁV Elemi Iskola (ma Bárdos Lajos Általános Iskola) előtt 1942-ben. A felső sorban jobbra Körmeny igazgató